

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

зі спеціальності 6.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою: «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»

з теми:

«ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ»

Виконавець:

студентка ЦЗтаВФН

Іорданова Л.О. _____

Науковий керівник

к.е.н., доцент Луценко І.С

ОДЕСА - 2020 р. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Фіскальні надходження складають близько 83 % доходів Зведеного бюджету України. Саме рівень податкових доходів бюджетів усіх рівнів та їх виконання залежить від правильності визначення платниками податків об'єкта, бази оподаткування, своєчасності їх нарахування й сплати, а також ефективності та результативності податкового контролю. Крім того від ефективності податкового контролю залежить й мінімізація ухилень, неповноти сплати податків і зборів та порушення строків їх сплати, що дозволяє підвищити рівень податкової дисципліни та сприяти розвитку національної економіки країни. Тому дослідження податкового контролю та підвищення його ефективності є надзвичайно актуальним питанням та потребує подальшого дослідження.

Теоретичне підґрунтя до розуміння теоретико-методологічних засад розвитку, організації та здійснення податкового контролю розроблені у працях В. Петті, А. Сміта, Д. Рікардо, Ф. Ноймарка, М. Алексеєнка, М. Туган-Барановського, А. Крисоватого, А. Лісового. Концептуальні основи дослідження ефективності податкового контролю та загальні засади її підвищення представлені у роботах вітчизняних дослідників, зокрема І. Басанцова, О. Воронкової, Б. Карпінського, Т. Мединської, В. Мельника, М. Мельник, І. Лещук, А. Чередніченко, В. Хомутенко.

Проте, в сучасних умовах, незважаючи на наявність численних наукових досліджень, Україна на сьогодні не має цілісної концепції, яка б відображала реальне становище податкового контролю.

Важливість вирішення зазначених проблем обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, визначили його мету та завдання.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та методичних засад функціонування податкового контролю та надання практичних рекомендацій спрямованих на підвищення його ефективності.

Визначена мета обумовила наступні завдання кваліфікаційної роботи:

- дослідити сутність податкового контролю його функції та принципи;
- розглянути види, форми та методи податкового контролю;
- висвітлити методичний підхід до організації податкового контролю;
- провести моніторинг податкових надходжень до Зведеного бюджету України, що контролюються податковими органами;
- оцінити ефективність здійснення податкового контролю в Україні;
- проаналізувати податковий контроль за трансфертним ціноутворенням;
- узагальнити світову практику податкового контролю та можливості запровадження її в Україні;

- запропонувати пріоритетні напрямки удосконалення податкового контролю спрямованих на підвищення його ефективності.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес здійснення податкового контролю.

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, організаційних та прикладних аспектів функціонування податкового контролю в Україні.

Методи дослідження кваліфікаційної роботи. Для наукового вирішення поставлених у кваліфікаційній роботі завдань використовувалися як загальнонаукові, так й спеціальні методи та прийоми, зокрема: теоретичного узагальнення, наукової абстракції, методів індукції та дедукції, конкретизації – для визначення сутності податкового контролю, його функцій та принципів, методів та видів; економіко-статистичний метод – при аналізі статистичних показників на макроекономічному рівні; спостереження, порівняння – при вивченні вітчизняного та міжнародного досвіду здійснення контролю в податковій сфері; графічний метод – використаний для систематизації та аналізу статистичних даних; логічного узагальнення – при наданні висновків дослідження

Особистий внесок. Наукові положення, висновки і пропозиції дослідження, які виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи стали Податковий кодекс України, законодавчі, нормативно-правові підзаконні акти, Податкової служби України, Державної Казначейської служби України, наукові дослідження і публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, монографії, електронні ресурси світової мережі Internet.

Науковою новизною отриманих результатів є теоретичне обґрунтування та практичне вирішення сукупності завдань пов'язаних із удосконаленням податкового контролю. Більш повно теоретичні та практичні здобутки кваліфікаційної роботи, що визначають її наукову новизну полягають у наступному:

– набули подальшого розвитку напрямки удосконалення податкового контролю, спрямованих на підвищення його ефективності;

набули подальшого розвитку оцінювання ефективності здійснення податкового контролю в Україні

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що представлені напрямки удосконалення можуть бути використані в роботі Податкової служби України при розробці нормативно-правових актів, у роботі науково-дослідних установ та навчальному процесі.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок друкованого тексту, містить 16 таблиць 14 рисунків. Список використаних джерел нараховує 51 найменування та займає 6 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Концептуальні засади податкового контролю**» досліджено сутність податкового контролю, його функції та принципи. Крім того, було розглянуто види, форми та методи податкового контролю, а також висвітлено методичний підхід до організації податкового контролю.

У другому розділі «**Оцінювання ефективності податкового контролю в Україні**» проведено моніторинг податкових надходжень до Зведеного бюджету України, що контролюються податковими органами; оцінено ефективності здійснення податкового контролю в Україні; проаналізовано податковий контроль за трансфертним ціноутворенням.

У третьому розділі «**Перспективні напрямки удосконалення податкового контролю в Україні**» узагальнено світову практику податкового контролю та можливості її запровадження в Україні; запропоновано пріоритетні напрямки удосконалення податкового контролю в Україні.

ВИСНОВКИ

1. У результаті дослідження сутності податкового контролю було встановлено, що досі у науковому середовищі немає однозначного його трактування. Вважаємо, що найбільш повне трактування податкового контролю надано як системі дій та заходів в управлінні фінансами країни, які спрямовані на забезпечення додержання суб'єктами господарювання чинного законодавства з оподаткування з метою наповнення фінансовими ресурсами бюджетів усіх рівнів і державних цільових фондів. Крім того, встановили мету податкового контролю та завдання, його об'єкт та предмет, джерела інформації. Виділили п'ять функцій податкового контролю: нормативна, управлінська, профілактична, координаційна, прогноуюча. Встановлено, що найбільш імперативними та загальнообов'язковими, що складають основний зміст податкового контролю є принципи: загально-правові (законність, юридична рівність, дотримання прав платника податків, гласність, відповідальність, захист прав платників податків), загально-управлінські (незалежність, планомірність, систематичність, об'єктивність та достовірність, науковість, ефективність, гнучкість) та спеціальні (загальність, єдність, територіальність, обмеження, конфіденційність, відшкодування шкоди).

2. Розглядаючи податковий контроль як цілісну, багатогранну та складну систему виділено такі види податкового контролю як: за часом здійснення; за місцем проведення; за способом проведення; за ступенем охоплення контрольованих об'єктів. Що стосується форм податкового

контролю, то це перш за все зовнішнє вираження його змісту, яке проявляється насамперед у застосуванні тих чи інших прийомів, способів для встановлення фактів об'єктивної дійсності та їх фіксації в документах податкового контролю. Формами податкового контролю є: введення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірки та звірки відповідно до вимог Податкового кодексу України; моніторингу контрольованих операцій та опитування посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків. Визначено методи податкового контролю: документальні, формальні, спостереження, аналітичні, зустрічна, логічна, економічний аналіз, інвентаризація, запити про платників податків, контрольних обмірів та експертиз за галузями знань, метод достовірних тверджень, метод фізичного огляду об'єкту податкового контролю.

3. Досліджуючи організацію податкових перевірок встановлено, що вона складається з чотирьох етапів, а саме: перший етап – це підготовчий етап; другий етап – це доперевірочний аналіз; третій етап – це здійснення податкової перевірки; четвертий етап – це оформлення результатів податкового контролю та їх реалізація.

4. Проведення моніторингу податкових надходжень до Зведеного бюджету України, які контролюються податковими органами, дозволило констатувати, що Державною податковою службою контролюються більше 83 % фіскальних надходжень до доходів Зведеного бюджету України. Втім, питома вага податкових надходжень у доходах Зведеного бюджету упродовж досліджуваних років не має стійкої тенденції до збільшення. Так, якщо у 2016 році питома вага податків у Зведеному бюджеті України складала 83,1%, то у 2017 р. вона вже склала 81,4%. У 2019 році порівняно з 2018 р. загальні фіскальні надходження у доходах Зведеного бюджету країни скоротились на 0,3%. Варто відмітити, що на збільшення фіскальних надходжень до доходів Зведеного бюджету України впливають переплати за бюджетоутворюючими податками, тобто підприємства, організації, установи свої податкові зобов'язання сплачують в рахунок майбутніх періодів (достроково). Відповідна схема виявилася взаємовигідною для обох сторін: з одного боку податкові органи забезпечують виконання плану, з іншого суб'єкти господарювання забезпечують свої «тили».

5. Оцінюючи ефективність податкового контролю в Україні можна зробити висновки, що про зменшення податкового тиску на добросовісних платників податків, що дає можливість для активізації їх фінансово-господарської діяльності. Також скорочення перевірок свідчить й про зосередження податкових органів на більшій якості роботи.

Крім того, варто відмітити, що ефективність податкового контролю потребує вдосконалення, оскільки:

- рівень погашення узгоджених зобов'язань, визначених за результатами податкового контролю за останні три роки становить менше 30%;

- рівень узгодження податкових зобов'язань за останні три роки становить менше 50 %;
- рівень скасування в адміністративному порядку податкових повідомлень-рішень кожен рік зростає. Так, якщо у 2016 р. він був на рівні 4 %, то у 2019 зріс до 18,9 %;
- частка податкових спорів, вирішених судами різних інстанцій на користь податкових органів у загальній кількості податкових, вирішених судами різних інстанцій визначається на рівні 42 %;
- збільшується податковий борг;
- не виконуються планові показники фіскальних надходжень до доходів Зведеного бюджету України.

6. Проводячи аналіз здійснення податкового контролю за трансферним ціноутворенням, було встановлено найбільша кількість платників, що звітували за контрольованими операціями зафіксована у 2015 р., а саме – 3000 шт. та нарахованих штрафів сягнуло 160 млн. грн. У 2016 році кількість звітів за контрольованими операціями було подано – 2800 шт., а штрафів нараховано тільки 26 млн. грн. У 2017 р. кількість звітувань суб'єктів господарювання за контрольованими операціями зменшилось до 2100 шт. та нарахованих штрафів усього було на суму 2,5 млн. грн. Це свідчить, про збільшення дисципліни суб'єктів господарювання за трансферним ціноутворенням та дотримання вимог ст.39 Податкового кодексу України.

7. Аналізуючи світовий досвід здійснення податкового контролю в таких країнах як: Швеція, Німеччина, Італія, Франція, США, Канада можна зробити висновок, що в Україні здійснюється поступовий процес щодо відповідності міжнародній практиці податкового контролю, оскільки окремі елементи податкового контролю є схожими з нашою країною. Також, варто відмітити, що штрафні санкції за порушення податкового контролю в іноземних країнах є більшими ніж в Україні. Так, за ненадання податкової звітності у США штраф може сягнути до 100 тис. дол. США з позбавленням волі до одного року; за надання неправильної податкової інформації штраф для фізичних осіб – до 100 тис. дол. США, для юридичних – 500 тис. дол. США. В Італії за ігнорування податкових запитів штраф 500-600 євро. В Україні ж штраф за ненадання податкової звітності становить 170 грн. (менше 10 дол. США).

8. Основними напрямками подальшого вдосконалення податкового контролю є:

- а) покращити роботу електронного сервісу «Електронний кабінет платника податків» шляхом внесення змін, а саме:
 - надання можливості платникам податків отримувати електронні листи від податкової в електронному кабінеті та на e-mail – наразі податкові повідомлення-рішення надходять платникам податків виключно у паперовій формі через оператора поштового зв'язку;
 - скасування заяви на приєднання до договору про визнання електронних документів - наразі для використання нових або оновлених ключів КЕП для

подачі податкових декларацій або інших документів через електронний кабінет підприємець спочатку повинен подати заяву та дочекатися її опрацювання податковою. Цей крок не надає жодних додаткових даних та не є важливим для податкової або інших державних органів, натомість, ускладнює та уповільнює процес роботи з електронним кабінетом;

- автоматична реєстрація скарг платника в електронному кабінеті та відображення дати виникнення податкових зобов'язань - подання скарги може бути причиною для несвоєчасної сплати податку, проте через те, що скарги не відображаються в електронному кабінеті, платник в е-кабінеті отримує інформацію про заборгованість, якої не існує;

- копії податкових повідомлень-рішень та інші документи, які податковий орган надсилає платнику, будуть також відображатися в електронному кабінеті – наразі копії податкових повідомлень-рішень та інші документи не відображаються у е-кабінеті.

б) підвищити дієвість застосування ризикоорієнтованого підходу при здійсненні податкового контролю в умовах створення єдиної системи управління ризиками в органах ДПС України.

- в) покращити кадровий склад податкових ревізорів;

- г) вдосконалення контролю за трансфертним ціноутворенням, оскільки Україна повинна реалізувати план дій BEPS, який набув свого активного розвитку починаючи з 2017 року;

д) додатковими шляхами з удосконалення податкового контролю на сучасному етапі розвитку нашої країни є:

- перехід від наглядово-каральної функції податкових органів до обслуговуючої;

- скасування штрафних фінансових санкцій щодо платників податків, які без оскарження податкового повідомлення рішення сплатили донараховані податкові платежі;

- закріплення норми щодо заборони порушення під час проведення перевірки робочого графіка підприємства;

- скасування планів донарахувань;

- мінімізація кількості перевірок платників податків;

- розробка (вдосконалення) та внесення до Податкового кодексу чітких, прозорих та зрозумілих критеріїв відбору суб'єктів господарювання для проведення перевірок.

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра
Іорданова Людмила Омелянівна
«Податковий контроль в Україні»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У роботі розкривається актуальність дослідження за обраним напрямом, ставиться проблема, мета і завдання дослідження, визначаються предмет та об'єкт дослідження.

У кваліфікаційній роботі досліджено сутність податкового контролю, його функції та принципи. Крім того, було розглянуто види, форми та методи податкового контролю, а також висвітлено методичний підхід до організації податкового контролю.

Проведено моніторинг податкових надходжень до Зведеного бюджету України, що контролюються податковими органами. Оцінено ефективність здійснення податкового контролю в Україні та зроблено аналіз податкового контролю за трансфертним ціноутворенням.

Узагальнено світову практику податкового контролю та можливості запровадження її в Україні та запропоновано пріоритетні напрямки удосконалення податкового контролю спрямованих на підвищення його ефективності. В процесі роботи зроблено висновки.

Ключові слова: доходи Зведеного бюджету, податки, податковий контроль, ефективність податкового контролю, податкові перевірки.

ANNOTATION
qualification work for a master's degree
Jordanova L.
«Tax control in Ukraine»
Odessa National University of Economics
c. Odessa, 2020

Qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and a list of sources used.

The paper reveals the relevance of the study in the chosen direction, sets the problem, purpose and objectives of the study, defines the subject and object of the study.

The qualification work examines the nature of tax control, its functions and principles. In addition, the types, forms and methods of tax control were considered as well as a methodological approach to the organization of tax control.

The tax revenues to the Consolidated Budget of Ukraine, which are controlled by the tax authorities, have been monitored. The effectiveness of tax control in Ukraine has been evaluated and tax control over transfer pricing has been analyzed.

The global practice of tax control and the possibilities of its implementation in Ukraine are generalized and priority directions of improvement of tax control aimed at improving its efficiency are proposed. In the process, the conclusions are drawn.

Keywords: consolidated budget revenues, taxes, tax control, effectiveness of tax control, tax audits.